

Nr 223.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av 20 § 1 mom. i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin m. m.; given Stockholms slott den 26 mars 1918.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

dels förordning om ändrad lydelse av 20 § 1 mom. i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin,

dels ock förordning om ändrad lydelse av 25 § 1 mom. i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av malt-drycker.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 20 § 1 mom. i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin.

20 §.

1. Överkontrollör, som är inkallad i tjänstgöring, erhåller dels arvode, beräknat efter 4,000 kronor om året, dels ock under tjänstgöringstiden ersättning för rese- och expeditjonskostnader med 250 kronor i månaden; Kungl. Maj:t dock obetaget att i särskilda fall bestämma lägre arvode eller ersättning ävensom, i den mån sådant finnes vara i de särskilda distrikten erforderligt, höja ersättningen intill ett belopp av högst 400 kronor i månaden.

Därest överkontrollör — — — — för år räknat.

Ersättning — — — — överkontrollör.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen, enligt därå meddelad uppgift från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Förslag
till
Förordning

angående ändrad lydelse av 25 § 1 mom. i förordningen den 7 augusti 1907
angående tillverkning och beskattning av maldrycker.

25 §.

1. Överkontrollör, som är inkallad i tjänstgöring, erhåller dels arvode, beräknat efter 4,000 kronor om året, dels ock under tjänstgöringstiden ersättning för rese- och expeditjonskostnader med 250 kronor i månaden; Kungl. Maj:t dock obetaget att i särskilda fall bestämma lägre arvode eller ersättning ävensom, i den mån sådant finnes vara i de särskilda distrikten erforderligt, höja ersättningen intill ett belopp av högst 400 kronor i månaden.

Därest överkontrollör — — — — för år räknat.

Ersättning — — — — överkontrollör.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 26 mars 1918.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 RYDÉN,
 UNDÉN,
 THORSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson, anförde:

I en till Kungl. Maj:t ställd och till kontrollstyrelsen ingiven skrift, som av kontrollstyrelsen överlämnats, hava vissa överkontrollörer vid brännvins- och maldryckstillverkningen anhållit om tillfällig förhöjning i dem tillkommande ersättning för tjänsteresor.

Till stöd för sin framställning hava överkontrollörerna anført, att såväl avsevärt ökade biljettpreis å järnvägarna och förhöjda skjutstaxor jämte genom tågindragning föranledd förlängning av resetiden som ock stegrade priser för kost och logi å hotell och gästgivaregårdar ökat överkontrollörernas resekostnader med lågt räknat 50 procent över de förutvarande.

Kontrollstyrelsen har för egen del i ärendet anført följande:

De gällande föreskrifter, som ligga till grund för beräkandet av gottgörelse åt överkontrollörerna vid brännvins- och maltdryckstillverkningen, återfinnas i kungl. förordningen angående tillverkning av brännvin den 11 oktober 1907, 20 §, samt i kungl. förordningen angående tillverkning och beskattning av maltdrycker den 7 augusti 1907, 25 §. Uti omförmälda, härutinnan lika lydande båda författningar stadgas, att överkontrollör, som är inkallad till tjänstgöring, erhåller dels arvode, beräknat efter 4,000 kronor om året, dels ock under tjänstgöringstiden ersättning för rese- och expeditionskostnader med 250 kronor i månaden; Kungl. Maj:t dock obetaget att i särskilda fall bestämma lägre arvode eller ersättning. Om överkontrollör uppbär pension av statsmedel, får arvodet emellertid icke i något fall bestämmas till högre belopp än 3,000 kronor för år räknat.

Med hänsyn till berörda förbehåll om en Kungl. Maj:ts prövningsrätt samt da samtliga överkontrollörer voro avsedda att tjänstgöra vid maltdryckstillverkningen, hava dessa jämsides gällande bestämmelser sammanfattats i ett kungl. brev till statskontoret den 13 september 1907 (bihang nr 48) att lända till efterrättelse för Kungl. Maj:ts befällningshavande vid medlens utbetalande. Frånsett överkontrollören inom Gottlands län, för vilken särskilda arvodesbestämmelser gälla, är sålunda av Kungl. Maj:t tillkännagivet, att till tjänstgöring vid kontrollen över maltdryckstillverkningen inkallad överkontrollör skulle från och med den 1 oktober 1907 tillsvidare äga åtnjuta dels arvode med 3,000 kronor om året, därest han uppbär pension av statsmedel, men eljest med 4,000 kronor om året, dels ock under tjänstgöringstiden ersättning för rese- och expeditionskostnader med 250 kronor i månaden.

Före tillkomsten av 1907 års förordning angående tillverkning och beskattning av maltdrycker hade ersättningen åt överkontrollör bestämts av Kungl. Maj:t på administrativ väg i överensstämmelse med § 17 mom. 1 i kungl. förordningen den 13 juli 1887 angående villkoren för tillverkning av brännvin samt § 9 mom. 3 i kungl. förordningen den 17 juni 1903 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker. Sålunda innehöll ordningsstadgan för brännvinsbrännerierna i riket den 13 juli 1887 i § 50 föreskrift, att överkontrollör, som är inkallad till tjänstgöring, skulle erhålla dels arvode med 3,000 kronor om året, dels under tjänstgöringstiden ersättning för rese- och expeditionskostnader med 500 kronor i månaden för tiden den 16 september—15 maj samt 250 kronor i månaden för återstående del av året. Gottgörelsen för år uppgick alltså till sammanlagt 8,000 kronor.

I den första ordningsstadgan för maltdrycksbryggerierna i riket, utfärdad den 26 juni 1903, upptogs i 52 § på samma grund bestämmelser om gottgörelse till överkontrollör, tillerkännande ett årsarvode av 4,000 kronor samt ersättning för rese- och expeditionskostnader med 250 kronor i månaden (3,000 kronor för år) eller således tillhoppa 7,000 kronor.

Kommittén för förnyad utredning av frågan om lämpligaste sättet för anordnande av en maltdrycksbeskattning hade emellertid i betänkande den 15 oktober 1902 kalkylerat med den tidigare gottgörelsen av 8,000 kronor för år utan att därvid uttryckligen angiva den vedertagna uppdelningen i arvode och resekostnadsersättning. Uti propositionen i ämnet till 1903 års riksdag (nr 52) förutsattes samma belopp men beräknades därav 4,000 kronor såsom arvode och 4,000 kronor såsom ersättning för rese- och expeditionskostnader. I det yttrande till statsrådsprotokollet, som återfinnes i den riksdagen förelagda propositionen, anföres, att i

den av kommittén gjorda beräkningen av kontrollkostnaderna ersättningen till överkontrollörerna vore föreslagen till samma belopp som till de dåvarande överkontrollörerna vid brännvinstillverkningen, nämligen 3,000 kronor såsom arvode och 5,000 kronor såsom ersättning för rese- och expeditjonskostnader, men att densamma, om, såsom departementschefen föreslagit, samma överkontrollörer finge tillsyn över såväl brännerier som bryggerier, torde böra i någon mån ändras. Överkontrollörernas tjänstgöring bleve nämligen då mera utsträckt än dittills, därigenom att åtminstone ett flertal bryggerier voro i verksamhet under sommaren, men å andra sidan komme deras distrikt att erhålla mindre utsträckning och således kostnaden för resorna inom distrikten att bliva billigare. Med anledning härav syntes arvodet böra höjas till 4,000 kronor och i stället ersättning för rese- och expeditjonskostnader minskas, så att sammanlagda beloppet icke i något fall komme att överskrida det dåvarande (8,000 kronor).

Anledningen till den avvikelse från dessa utgångspunkter, som innefattas i ovanberörda bestämmelse i 1903 års ordningsstadga för maltdrycksbryggerierna, kan sökas i ett uttalande av vissa kommitterade, vilka i enlighet med Kungl. Maj:ts beslut den 15 maj 1903 tillkallades för utarbetande av förslag till ifrågavarande ordningsstadga. Dessa kommitterade, vilka lika med departementschefen föreslogo arvodet till 4,000 kronor om året, yttra vidare: »Däremot torde den resekostnadsersättning, som i ordningsstadgan för brännvinsbrännerierna bestämmes för överkontrollör, vara väl hög, vilket ju ock framgår därav, att Kungl. Maj:t i åtskilliga fall tilldelat överkontrollör vid brännvinskontrollen dylik ersättning till lägre belopp. Kommitterade anse, att resekostnadsersättning åtminstone till en början, tills erfarenhet vinnes angående antalet bryggerier, som komme att vara i verksamhet, bör sättas till 250 kronor i månaden, vilket synes vara tillräckligt för de flesta distrikt, enär ett synnerligen stort antal bryggerier äro belägna vid järnvägsstationer.»

Den gottgörelse, som enligt med de av kommitterade utformade föreskrifter högst kunde utgå, blev i 1903 års ordningsstadga således nedsatt till sammanlagt 7,000 kronor för år räknat. Utfärdandet av sistnämnda föreskrifter lämnade arvodesbestämmelserna i 1887 års ordningsstadga för brännerierna oberörda. Härigenom möjliggjordes, att de äldre överkontrollörerna — tre till antalet — som tidigare varit i åtnjutande av den i sistnämnda stadga medgiven högre gottgörelsen, jämväl efter ikraftträdandet av ordningsstadgan för maltdrycksbryggerierna kunde under sin återstående tjänstetid bibehållas vid detta arvode. Efter dessa kontrollörers avträdande har under giltighetstiden för bränneriordningsstadgan av år 1887 den däri medgivna högre ersättningen ej ifrågakommit.

Vidkommande i ordningsstadgan för maltdrycksbryggerierna i riket den 26 juni 1903 intagna, sedermera allmänt gällande bestämmelser är vidare att erinra, att Kungl. Maj:t i sammanhang med avgivande av förslag till omläggning av kontrollen (propositionerna nr 79 och 80 år 1907), i enlighet med av riksdagen i skrivelse den 19 maj 1905 uttalad önskan, underställde riksdagens prövning förslag om intagande av berörda föreskrifter om arvodet m. m. till överkontrollör i själva tillverkningsförordningarna. Med godkännande härav beslöt riksdagen jämväl sådan ändring, att arvode till överkontrollör, som uppbär pension av statsmedel, ej skulle få bestämmas till högre belopp än 3,000 kronor för år räknat.

Av ovanstående redogörelse framgår alltså, att den överkontrollörerna tillerkända ersättningen för rese- och expeditionskostnader, vilken före maltskattekontrollens införande uppgått till 5,000 kronor för år och i förslagen om dess anordnande beräknades till 4,000 kronor, slutligen faststälts till ett maximum av 3,000 kronor för år.

Beträffande överkontrollörernas inspektionsresor är av den centrala kontrollmyndigheten föreskrivet, att överkontrollör bör besöka varje inom hans distrikt i gång varande bränneri tre gånger på två månader eller åtminstone en gång var månad samt dessutom så ofta särskild anledning är för handen. Allmänt brännvinsnederlag bör besökas en gång varje månad samt nederlag vid bränneri, där tillverkningsrätt ej äger rum, när särskild anledning därtill förefinnes. Vid maltdryckskontrollen gäller, att överkontrollör bör besöka varje inom hans distrikt i gång varande bryggeri så ofta omständigheterna det medgiva. Rapport över verkställda inspektioner avgives månadsvis till kontrollstyrelsen.

Inom trängre distrikt såsom i de södra delarna av riket bliva resorna givetvis mindre tidsödande och även mindre kostsamma. Vad åter angår de mera utsträckta områdena ställa sig förhållandena annorlunda. Förrättningsställena äro där ofta långt avlägsna såväl från överkontrollörens hemort som från varandra. Ej sällan äro även kommunikationerna sådana, att platserna bliva svårtillgängliga. Nu ligger det visserligen i kontrollstyrelsens hand att anordna överkontrollörernas tjänstgöringsdistrikt, och kunde därvid en lätnad beredas genom en uppdelning av desamma. Förutsättningen härför är emellertid anställande av ett ökat antal överkontrollörer. En sådan åtgärd, vidtagen av nu given anledning, bör likväl med hänsyn till de större kostnaderna därvid undvikas. Det ligger då närmare till hands att öppna möjlighet för Kungl. Maj:t att på förslag av kontrollstyrelsen i särskilda fall medgiva en högre ersättning för rese- och expeditionskostnader än nu bestämda högsta beloppet, 250 kronor. Härvid torde för närvarande en gottgörelse av 400 kronor i månaden vara en lämplig gräns uppåt.

Kontrollstyrelsen, som finner de av sökandena anförda skälen för en förhöjning i resekostnadsersättningen tungt vägande, får alltså i underdånighet hemställa, att Kungl. Maj:t ville vidtaga åtgärder i det av styrelsen nu angivna syfte. Styrelsen vill därvid framhålla, att de av sökandena till stöd för en tillfällig förhöjning i ersättningen för tjänsteresor åberopade omständigheter ej kunna anses vara av övergående natur, utan kan fastmer behovet av en förhöjning i vissa fall enligt styrelsens förmenande betraktas såsom varaktigt.

Statskontoret, som hörts över de ingivna framställningarna, har i utlåtande den 22 februari 1918 förklarar sig med hänsyn dels till den stegring, som ägt rum i kostnaderna för logis och vivre, och som föranlett till att de enligt resereglementet utgående dagtraktamentena torde komma att inom den närmaste tiden avsevärt höjas, dels ock den ökning, som inträtt i biljettpriserna vid resor å järnväg, anse skäligt, att även ifrågavarande överkontrollörers reseersättning varder höjd.

Då emellertid av kontrollstyrelsens framställning framginge, att denna ökning borde göras olika stor, allt efter som resekostnaderna i

Statskontoret.

de olika distrikten växlade, hemställde statskontoret, att Kungl. Maj:t tacktes föreslå riksdagen medgiva, att Kungl. Maj:t måtte, i den mån sådant funnes vara i de särskilda distrikten erforderligt, höja ifrågasvarande överkontrollörers ersättning för rese- och expeditjonskostnader intill ett belopp av högst 400 kronor i månaden.

Departements-
chefen.

Såsom av kontrollstyrelsen erinrats i dess skrivelse hava nu gällande bestämmelser om arvoden och ersättningar till överkontrollörerna vid brännvins- och maldryckstillverkningen i enlighet med av riksdagen uttryckt önskan varit genom propositioner till 1907 års riksdag underställda riksdagens prövning. Det lär då även få ankomma på riksdagen att besluta rörande ifrågakommande ändringar i dessa bestämmelser.

Det torde få anses uppenbart, att ersättningar, vilka vid tiden för de nuvarande stadgandenas fastställande voro lämpligt avvägda, icke kunna numera lämna det avsedda vederlaget åt tjänsteförrättarna för de väsentligt stegrade kostnaderna för resor och vivre. I anslutning till vad statskontoret anfört om resereglementets ändrande i av statskontoret angiven riktning torde jag få erinra, att genom förordning den 26 februari 1918 de enligt resereglementet utgående dagtraktamentena blivit tillsvidare från och med den 1 mars 1918 avsevärt höjda. Enahanda skäl torde, såsom statskontoret framhållit, föreligga i nu ifrågasvarande fall att taga vederbörlig hänsyn till prisstegringen. Visserligen kunde skälig lättnad beredas även på den väg, som kontrollstyrelsen alternativt anvisat i sin skrivelse, nämligen genom en uppdelning av tjänstgöringsdistrikten. Men då förutsättningen därför, enligt kontrollstyrelsen, skulle vara anställande av ett ökat antal överkontrollörer, delar jag tillfullo kontrollstyrelsens uppfattning, att en sådan åtgärd såsom väsentligt kostsammare bör undvikas. I stället bör enligt min mening möjlighet öppnas att, där så finnes erforderligt, höja ersättningsbeloppet.

Med hänsyn till den av kontrollstyrelsen framhållna betydande olikheten mellan de olika tjänstgöringsdistrikten kan det icke anses påkallat att generellt höja rese- och vivreersättningen. Fasthållas måste, att det av kontrollstyrelsen förordade beloppet, 400 kronor, allenast är att uppfatta såsom en maximigräns. Ersättningsbeloppet bör av Kungl. Maj:t fastställas, på förslag av vederbörande verk, för envar överkontrollör, med hänsyn tagen till omständigheterna inom hans distrikt, och torde höjning av detta belopp för närvarande bliva erforderlig i ett jämförelsevis mindre antal distrikt, där längre resor förekomma, eller där tillverkning vid nya sulfidbrännerier redan begynt eller inom den

närmaste framtiden kommer att bedrivas. I den mån förhållandena finnas därtill föranleda, måste det vidare vara Kungl. Maj:t obetaget att framdeles nedsätta de ersättningsbelopp, som kunna bli på grund av nu rådande förhållanden fastställda.

Enär i samband med den nu föreliggande framställningen fråga kan uppkomma om de konsekvenser ett bifall till densamma kunde erhålla i avseende å utgående ersättningar till kontrollörerna vid brännvins- och maldryckstillverkningen, har jag därom inhämtat närmare upplysningar hos kontrollstyrelsen. Enligt gällande förordning ingår i det kontrollör tillkommande dagarvode jämväl ersättning för av uppdraget föranledda resor inom tjänstgöringsdistriktet, varemot, om resa förekommer för inträde i tjänstgöring eller vid förflyttning från ett till annat tjänstgöringsdistrikt kontrollör erhåller viss reseersättning för varje gång.

I de flesta fall har brännerikontrollör endast ett tjänstgöringsställe (bränneri) och förekommer då icke någon resa för honom. I följande antal fall funnos flera tjänstgöringsställen inom distriktet under tillverkningsåret 1916—1917, nämligen:

11 brännerier, förenade med ett annat bränneri (i 2 fall dessutom med skattefria bryggerier), och

26 brännerier, förenade med skattepliktiga eller skattefria bryggerier.

Inom nämnda antal bränneridistrikt ligga emellertid tjänstgöringsställena så nära varandra (högst 1 å 2 km. avstånd), att resor i vanliga fall ej behöva förekomma. Endast i två av distrikten torde resor förekommit mera allmänt, men har på grund därav arvodet i dessa distrikt blivit bestämt till högre belopp än motsvarande arvode i andra distrikt, där resor icke förekomma.

Bryggerikontrollörernas distrikt äro samtliga så sammansatta, att några resor ej behöva förekomma.

Enligt vad sålunda upplysts torde, vid det förhållandet att resekostnader icke till någon avsevärd del ingå i det till kontrollörer utgående dagarvode, höjning jämväl av deras ersättning icke behöva av nu ifrågavarande anledning förekomma.

Sedan föredragande departementschefen härefter uppläst upprättade förslag till förordningar om ändrad lydelse dels av 20 § 1 mom. i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin, dels ock av 25 § 1 mom. i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maldrycker, hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen att antaga förenämnda tvänne förslag.

Kungl. Maj:ts nåd. proposition Nr 223.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall och förordnade, att proposition till riksdagen skulle avlätas av den lydelse, bil. litt. . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Bengt Arfwidson.